

Nr 63.

Ankom till riksdagens kansli den 22 maj 1936 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion angående statstopografernas pensionsförhållanden.

I en inom andra kammaren väckt, till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisad motion nr 457 har herr *Arne*mark jämte tre av kammarens övriga ledamöter hemställt, »*dels* att den arvodesminskning, som statstopograferna fått vidkännas under den tid de varit uppförda å övergångsstat, i pensionshänseende må tillgodoräknas dem som pensionsavgift, *dels ock* att för statstopograf skall tillämpas det pensionsunderlag och pensionsavdrag, som jämlikt pensionsreglementet gäller för statskartograf».

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

Antalet å övergångsstat för kartverket uppförda civila topografer var ursprungligen fyra men har, sedan en av dem avgått, minskat till tre. Tillkomsten av civila topografer var från början att betrakta såsom ett försök, föranlett av svårighet att erhålla tillräckligt antal militära topografer. Sedan emellertid år 1907 anordningar vidtagits, varigenom denna svårighet undanröjdes, hava ej vidare civila topografer anställts. Vid sådant förhållande ansågs vid år 1912 genomförd lönereglering anledning ej förefinnas att å stat uppföra då tjänstgörande dylika topografer såsom ordinarie tjänstemän. Enär emellertid civila topografer varit i åtnjutande av enahanda fasta arvoden jämte ålderstillägg, som tillkommo geodeter och kartografer, medgav 1912 års riksdag, att civil topograf finge å övergångsstat åtnjuta avlöning i form av arvode med ålderstillägg till enahanda belopp, som i ordinarie avlöning bestämts för kartograf, minskat med så stort belopp — avrundat till närmast högre fem- eller tiotal kronor — som motsvarade den pensionsavgift, vilken skulle erläggas av kartograf i motsvarande lönegrad. Enahanda medgivande lämnades vid 1918 års riksdag i sammanhang därmed, att avlöningsförmånerna höjdes för kartografer och geodeter.

I utlåtande den 31 mars 1922 med förslag till lönereglering för kartverkets civila personal anförde 1902 års löneregleringskommitté, att då statstopograferna vid dittills genomförda löneregleringar fått sina avlöningsförmåner framförda till ungefär samma nivå som statskartograferna och då statstopograferna alltjämt skulle fullgöra tjänstgöring i samma omfattning som de med dem jämförliga ordinarie tjänstemännen vid verket, det syntes kommittén billigt, att statstopograferna även vid då förevarande reglering komme i

åtnjutande av löneförbättring i ungefär samma omfattning som statskartografer. Kommittén ansåg i sådant hänseende, att topograferna skulle å övergångsstat avlönas i likhet med å extra stat uppförda tjänstemän i samma lönegrad som statskartografer eller sålunda enligt löneklass, som vore närmast lägre än den, som skulle hava gällt, därest vederbörande varit innehavare av ordinarie befattning i 13:e lönegraden. Då samtliga tre kvarvarande statstopografer innehafva sina befattningar så länge, att de såsom ordinarie skulle hava uppnått högsta löneklassen inom graden eller den 20:e klassen, borde de alltså enligt kommitténs mening å övergångsstat åtnjuta avlöning enligt 19:e löneklassen.

I samband med förslag till 1923 års riksdag angående anslag till rikets allmänna kartverk (prop. nr 116) förklarade chefen för jordbruksdepartementet sig biträda den av löneregleringskommittén intagna ståndpunkten, vilken han funne, vad avlöningsbeloppen anginge, ansluta sig till i allmänhet tillämpad praxis beträffande befattningar å extra stat. Departementschefens uppfattning delades av Kungl. Maj:t och riksdagen, som beslöt i överensstämmelse med vad löneregleringskommittén föreslagit.

Till följd av omnumrering av lönegraderna gjordes vid 1925 års riksdag den ändringen i 1923 års riksdagsbeslut, att arvudet åt statstopograferna skulle beräknas som om befattningshavarna tillhörde lönegraden B 21. I övrigt vidtogs ej någon ändring i de tidigare bestämda grunderna för arvudets beräkning. Gällande bestämmelser i ämnet innefattas i Kungl. Maj:ts brev den 26 juni 1925.

Chefen för rikets allmänna kartverk gjorde i en den 7 december 1934 dagtecknad skrivelse, som närmast föranleddes av det nya civila tjänstepensionsreglementets ikraftträdande den 1 juli 1935, framställning om att rätt till pension enligt sagda reglemente måtte tillförsäkras de tre å kartverkets övergångsstat upptagna statstopograferna.

I statsverkspropositionen till 1935 års riksdag, nionde huvudtiteln, punkten 175, framlade Kungl. Maj:t förslag av innebörd, att dessa befattningshavare skulle beredas sådan tjänsteställning, att de kunde komma i åtnjutande av pension enligt civila tjänstepensionsreglementet. Befattningarna föresluggos upptagna i personalförteckning för kartverket å extra stat i lönegraden B 21, vilket för samtliga de tre innehavarna av befattningarna skulle innebära, att deras avlöning liksom förut skulle beräknas efter 23:e löneklassen, d. v. s. den för tjänstemän å extra stat i sagda lönegrad högsta möjliga.

I en vid 1935 års riksdag inom andra kammaren under nr 282 väckt motion framställdes bland annat förslag om att statstopograferna skulle uppflyttas i 24:e löneklassen, eller den högsta för ordinarie tjänstemän i lönegraden B 21.

I utlåtande nr 46 år 1935 anförde jordbruksutskottet i ärendet följande:

»Utskottet vill i anledning av motionärernas förslag om statstopografernas löneställning erinra, att sagda befattningshavare, då de år 1912 uppfördes å kartverkets övergångsstat, tillförsäkrades dels samma villkor för avlöningens åtnjutande som de för kartograf stadgade, dels ock avlöning i

form av arvode med ålderstillägg till enahanda belopp, som i ordinarie avlöning bestämts för kartograf, minskat med så stort belopp — avrundat till närmast högre fem- eller tiotal kronor — som motsvarade den pensionsavgift, vilken skulle erläggas av kartograf i motsvarande lönegrad. Å dessa förmåner hava de nuvarande tjänsteinnehavarna erhållit fullmakt av verket. Det löneavdrag, som stadgades för topograferna i förhållande till kartograferna, motiverades därmed, att riksdagen kunde förväntas i en framtid icke komma att undandraga sig att, om civil topograf uppnådde den levnads- och tjänstålder, vid vilken kartograf skulle bliva berättigad att åtnjuta pension, även tilldela civil topograf skäligt pensionsbelopp. Ehuru topografbefattningarna vid 1923 års lönereglering behandlats som om de varit å extra stat, synas de dock utskottet intaga en sådan särställning, att befattningshavarna icke böra, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, för att komma i åtnjutande av pension enligt civila tjänstepensionsreglementet överföras till extra stat. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle avlöningen liksom hittills beräknas efter 23:e löneklassen men på grund av pensionsavdragen komma att utgå med minskat belopp. Med hänsyn till vad utskottet här ovan anfört torde detta icke vara skäligt. Utskottet vill därför, i anslutning till motionen, förorda, att de tre statstopograferna bibehållas å övergångsstat samt, i samband med att Kungl. Maj:t förordnar om civila tjänstepensionsreglementets tillämpning å dem, uppflyttas i 24:e löneklassen. En sådan anordning kan icke få någon prejudicerande betydelse för andra fall, enär statstopograferna, utskottet veterligen, äro de enda å övergångsstat uppförda icke-ordinarie befattningshavarna inom statsförvaltningen.»

Riksdagen biföll jordbruksutskottets förslag i fråga om statstopografernas löneklassplacering.

Med stöd av riksdagens beslut i ämnet föreskrev Kungl. Maj:t den 28 juni 1935, att å personalförteckningen för rikets allmänna kartverk såsom tjänstemän å övergångsstat uppförda icke-ordinarie statstopografer skulle äga att från och med den 1 juli 1935 åtnjuta avlöning enligt 21:a lönegraden, 24:e löneklassen, samt att i fråga om sagda befattningshavare skulle i övrigt i tillämpliga delar gälla de stadganden, som för ordinarie tjänstemän inom angivna lönegrad vore meddelade i vederbörligt avlöningsreglemente jämte därtill hörande tillämpnings- och tilläggsbestämmelser.

Genom beslut samma dag förordnade Kungl. Maj:t vidare, att civila tjänstepensionsreglementet skulle från och med den 1 juli 1935 lända till efterrättelse beträffande statstopograf å övergångsstat vid rikets allmänna kartverk; och skulle därvid tillämpas det pensionsunderlag och det pensionsavdrag, som gällde för extra ordinarie tjänst inom motsvarande lönegrad.

I den *nu förevarande motionen* har dels ifrågasatts, att för de icke-ordinarie statstopograferna skulle tillämpas pensionsunderlag och pensionsavdrag som om de vore ordinarie befattningshavare, dels ock gjorts framställning om att »den arvodesminskning, som statstopograferna fått vidkännas under den tid de varit uppförda å övergångsstat, i pensionsavseende skulle få tillgodoräknas dem som pensionsavgift».

Över motionen har bankoutskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande av *statskontoret*, som anfört huvudsakligen följande:

Ett riksdagens beslut i den i motionen föreslagna riktningen beträffande pensionsunderlag och pensionsavdrag skulle innebära ett betänkligt avsteg

från de enhetliga pensioneringsprinciper, på vilka de nya tjänstepensionsreglementena grundade sig. I avseende härå finge erinras om att för fast anställd personal vid statens järnvägsbyggnader och vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning, vilken personal innehade icke-ordinarieanställning men åtnjöte lön, till och med överstigande lönen för motsvarande ordinarie personal hos respektive verk, genom Kungl. Maj:ts beslut den 31 maj 1935 likväl faststälts pensionsunderlag och pensionsavdrag som gällde för motsvarande extra ordinarie personal. Vidare hade en framställning från järnvägsstyrelsen att för en extra ordinarie befattningshavare vid statens järnvägar, vilken tillhörde 5:e lönegraden, omfattande löneklasserna 3—8, av den i kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 360) intagna löneplanen för extra ordinarie tjänstemän vid kommunikationsverken men vilken jämlikt av järnvägsstyrelsen den 17 februari 1927 med stöd av 8 § 3 mom. samma kungörelse meddelat beslut erhållit lön enligt 9:e löneklassen, skulle gälla det pensionsunderlag, som faststälts för extra ordinarie befattning i 6:e lönegraden, enligt Kungl. Maj:ts beslut den 1 november 1935 icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Då, såsom framginge av det anförda, ett bifall till motionärernas framställning kunde befaras erhålla vittgående konsekvenser i fråga om andra grupper av befattningshavare, finge statskontoret för sin del avstyrka förslaget i denna del.

Med sin framställning i övrigt torde motionärerna hava avsett, att statstopograferna skulle vid tillämpning av bestämmelserna i såväl 3 § som 4 § civila tjänstepensionsreglementet äga tillgodoräkna hela den tid de varit placerade å övergångsstat. Ämbetsverket ville gentemot detta förslag erinra, att riksdagen vid fastställandet av civila tjänstepensionsreglementet jämlikt 3 § 2 mom. i reglementet bemyndigat Kungl. Maj:t att pröva om och i vad mån tillgodoräkning av föregående tjänstetid under här angivna förhållanden finge ske samt att, såvitt statskontoret hade sig bekant, någon sådan prövning av frågan ännu icke förekommit. Beträffande tillgodoräkning av tjänstår enligt 4 § reglementet syntes vidare böra erinras om bestämmelsen i andra stycket samma paragraf, vari stadgades att, utan avseende å frågan huruvida tidigare anställningstid tillgodoräknats helt eller delvis enligt 3 § reglementet, skulle såsom tjänstår tillgodoräknas dylik anställningstid endast i den mån för sådan tid erlagts avgift för tjänstepensionering till av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt, pensionsfond eller pensionskassa. Något undantag från denna senare bestämmelse hade icke meddelats.

Med hänsyn härtill och då ett medgivande för statstopograferna att få såsom avgiftsår tillgodoräkna tid, varunder de såsom icke-ordinarie åtnjöt avlöning, vilken understigit motsvarande ordinarie befattningshavares, kunde tagas till intäkt för liknande framställningar från andra extra ordinarie befattningshavare, vilkas löneställning även faststälts med viss hänsyn tagen till den omständigheten att de icke haft att fullgöra avgiftsbetalning för egen pensionering, ansåge statskontoret, att icke heller motionärernas förevarande framställning borde bifallas.

Utskottet.

I likhet med statskontoret kan utskottet icke tillstyrka motionärernas förslag att för de å övergångsstat uppförda icke-ordinarie statstopograferna skulle tillämpas pensionsunderlag och pensionsavdrag som om de vore ordinarie befattningshavare. Ett bifall till motionärernas förslag skulle nämligen, såsom statskontoret framhållit, kunna befaras medföra vittgående konsekvenser i fråga om andra grupper av befattningshavare i statens tjänst.

Vidkommande motionärernas hemställan, att statstopograferna skulle såsom avgiftsår få tillgodoräkna tid, varunder de såsom icke-ordinarie tjänstemän åtnjutit avlöning, understigande motsvarande ordinarie befattningshavares, har statskontoret framhållit, att ett dylikt medgivande kunde förväntas medföra liknande framställningar från andra extra ordinarie befattningshavare, vilkas löneställning även fastställts under hänsynstagande till att de icke haft att fullgöra avgiftsbetalning för tjänstepension. Utskottet kan i likhet med statskontoret ej finna annat än att ett beslut i den antydda riktningen måste bliva i hög grad prejudicerande, varför utskottet finner sig böra avstyrka den föreliggande motionen även i denna del.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 457 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 maj 1936.

På bankoutskottets vägnar:

EDVIN LEFFLER.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Lindgren**, *Lindley**, *Ernfors*, *Bjurström**, *Berling*, *Nilsson i Mölndal**, *Swartling* och *Bodin*;

från andra kammaren: herrar *Leffler*, *Lovén*, *Paulsen**, *K. A. Westman*, *Andersson i Falkenberg*, *Carleson*, *Elmroth** och *Westerdahl**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
